

Кафедра економічного проектування та маркетингу

Затверджено:

На засіданні кафедри Економічного проектування та маркетингу

Протокол № 10 від 28 травня 2025 р.

Завідувач
кафедри

Валентин ГНОСВИЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація: _____

Укладач силабусу навчальної дисципліни:

Сідненко Марина Вікторівна – старший викладач кафедри економічного проектування та маркетингу

Викладач:

Сідненко Марина Вікторівна – старший викладач кафедри економічного проектування та маркетингу

Силабус розглянуто на засіданні кафедри економічного проектування та маркетингу

Протокол № 10 від 28 травня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Економічна теорія
Шифр та назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити / 120 год Лекції: 34 Практичні заняття: 18 Самостійна робота студентів: 68
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	II семестр - Іспит
Сторінка дисципліни на сайті	

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Сідненко Марина Вікторівна	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	старший викладач кафедри економічного проектування та маркетингу
Контактна інформація викладача:	
E-mail	sidnenko@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+380963967911
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача	

3. Анотація курсу

Вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» є фундаментальним нормативним компонентом підготовки фахівців, що формує ґрунтовні знання про закони функціонування економічної системи, її процеси та явища, а також розвиває навички аналізу, прийняття раціональних рішень та застосування економічних знань у професійній діяльності, забезпечуючи розуміння сучасної ринкової економіки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні економічні категорії, закони та принципи функціонування економічних систем, що включає механізми виробництва, розподілу, обміну та споживання благ в умовах обмеженості ресурсів для задоволення потреб людей.

Метою курсу є формування системних знань про економічні закони, процеси та закономірності функціонування суспільства й господарства, аналіз економічних явищ, прийняття раціональних рішень та орієнтацію в ринкових умовах для ефективного застосування їх у професійній та повсякденній діяльності.

Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Економічна теорія» базується на знаннях, отриманих в межах програми середньої школи, та пов'язане з дисципліною «Вступ до спеціальності».

Постреквізити:

Знання та вміння, отримані в процесі вивчення курсу, можуть бути використанні для опанування дисциплін «Мікроекономіка», «Макроекономіка» та «Економіка підприємства».

4. Програмні компетентності та результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування».

Загальні компетентності	ЗК 06. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
	ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Спеціальні компетентності	СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
	СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
Результати навчання	ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
	ПР 02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
	ПР 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

5. Зміст навчальної дисципліни та розподіл бюджету часу

Модуль 1. Вступ до економічної теорії

Тема 1. Економічна теорія: предмет, методи пізнання, використання

Предмет і значення економічної теорії. Цілі і методи пізнання економічного життя. Економічні закони. Основні етапи розвитку економічної думки.

Тема 2. Потреби, ресурси, виробничі можливості

Сутність потреб, їх класифікація. Фактори потреб. Основні тенденції в змінах потреб. Фактори виробництва. Виробничі можливості суспільства. Економічне зростання, його фактори.

Тема 3. Поділ праці, товарне виробництво, гроші

Поділ праці. Товарне виробництво і натуральне господарство. Натуральний та грошовий обмін. Сутність грошей. Функції грошей. Цінність грошей.

Тема 4. Власність та її економічна роль

Поняття власності, її об'єкти та суб'єкти. Форми власності. Права власника. Самообмеження та державне регулювання прав власності. Приватизація.

Тема 5. Змішана економіка, економічна роль держави

Координаційні системи: "чистий" ринок, централізовано-планова економіка, змішана економіка. Змішана економіка: розподіл функцій між ринком і державою. Необхідність і масштаби державного втручання в економіку.

Модуль 2. Загальна теорія ринкової економіки

Тема 6. Попит

Потреби та попит. Ціна товару. Сутність попиту. Фактори змін у попиті. Поняття еластичності попиту. Типи еластичності попиту.

Тема 7. Пропозиція

Сутність пропозиції. Залежність величини пропозиції від ціни. Крива пропозиції. Зміни в пропозиції. Фактори пропозиції. Еластичність пропозиції.

Тема 8. Ринок та механізм досягнення рівноваги

Сутність ринку. Характерні риси ринкового зв'язку. Елементи ринку. Функції ринку. Координація попиту та пропозиції. Ціна рівноваги. Основні переваги та проблеми ринку.

Тема 9. Підприємництво

Сутність та складові підприємницької діяльності. Функції підприємництва. Формування суб'єктів підприємництва. Умови підприємницької діяльності. Види підприємництва.

Тема 10. Конкуренція та монополія

Сутність, суб'єкти та предмет конкуренції. Методи конкуренції. Значення конкуренції. Типи конкуренції. Основні напрямки та інструменти регулювання конкуренції державою.

Тема 11. Доходи

Поняття та значення доходу. Походження та форми доходів. Доход як плата за надання економічних ресурсів. Сутність та фактори заробітної плати. Вплив держави та профспілок на заробітну плату. Прибуток.

Тема 12. Підприємства

Сутність, цілі створення та основні риси підприємства. Способи класифікації підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Відтворення підприємства. Фонди підприємства.

Модуль 3. Головні інститути сучасної економіки

Тема 13. Основні напрямки та інструменти державного регулювання економіки

Прямі та опосередковані методи державного регулювання економіки, особливості їх дії та застосування. Основні цілі та напрямки державного регулювання економіки. Податкова система. Використання податків та державного бюджету для регулювання економіки. Грошово-кредитна система. Центральний банк та його макроекономічні функції. Інструменти грошово-кредитного регулювання.

Тема 14. Міжнародні економічні зв'язки

Значення та основи міжнародних економічних зв'язків. Міжнародний поділ праці. Фактори спеціалізації країн. Абсолютні та відносні переваги. Форми міжнародних економічних зв'язків. Міжнародна торгівля. Форми державного регулювання зовнішньої торгівлі. Міжнародне переміщення ресурсів. Координація міжнародних економічних зв'язків. Міжнародні економічні організації.

Тема 15. Міжнародні розрахунки

Платіжний баланс. Структура платіжного балансу. Сальдо платіжного балансу. Вплив стану платіжного балансу на економічні процеси. Валютний курс. Фактори валютного курсу. Вплив валютного курсу на економічні процеси. Міжнародні системи валютних курсів.

Таблиця бюджету навчального часу (год)

Тема / завдання	Бюджет навчального часу		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Тема 1	4	2	2
Тема 2	2	1	2
Тема 3	2	1	2
Тема 4	2	1	2
Тема 5	2	1	2
Підсумковий модульний контроль			
Модуль 2			
Тема 6	2	2	2
Тема 7	2	1	2
Тема 8	2	1	2
Тема 9	2	1	2
Тема 10	2	1	2
Тема 11	2	1	2
Тема 12	2	1	2
Підсумковий модульний контроль			
Модуль 3			
Тема 13	4	2	3
Тема 14	2	1	3
Тема 15	2	1	3
Підсумковий модульний контроль			
ІНДЗ			35
Всього:	34	18	68

Умовні позначення: ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

6. Методи навчання та система оцінювання

Методи навчання крім загальних методів (лекція, бесіда, диспут, дискусія), активно використовують специфічні економічні методи, такі як аналіз (статистичний, графічний, математичний), моделювання, ділові ігри, розбір кейс-стаді (ситуаційні завдання), застосування економетричних методів та наукова абстракція для виділення суттєвого, а також «круглих столів» та виступів з рефератами для поглиблення розуміння, оскільки економіка вимагає розуміння як теорії, так і практики.

Лекційні та практичні заняття проводяться в аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування, кейс-завдання тощо.

Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформулювати у студентів перші навички самостійних економічних досліджень життя суспільства у взаємозв'язку з потребами та інтересами людей, вивчення проблем ефективного використання суспільством

обмежених

виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів щодо задоволення людських потреб, які невпинно зростають.

Тему ІНДЗ студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а результати презентують – під час вивчення відповідної теми курсу у формі доповіді з презентацією.

Теми ІНДЗ

1. Необхідність та форми державного регулювання малого бізнесу.
2. Інноваційний процес як основа розвитку держави на сучасному етапі.
3. Сутність та складові природно-ресурсного потенціалу держави.
4. Стан малого виробничого підприємництва в Україні.
5. НТП та інноваційний процес в Україні.
6. Господарські товариства як важливий суб'єкт ринку.
7. Стан інвестиційної привабливості економіки України.
8. Сутність та стан правового забезпечення відносин власності в Україні.
9. Мікро- та макрорівні вивчення економічної теорії.
10. Сутність та значення ринкової інфраструктури.
11. Сутність та значення венчурного підприємництва.
12. Роль ринку в управлінні змішаною економікою.
13. Гроші як геніальний винахід людства.
14. Доходи як стимул розвитку суспільного виробництва.
15. Підприємство як основна структурна одиниця підприємницької діяльності.
16. Роль ринкового саморегулювання в змішаній економіці.
17. Сутність і особливості змін в економіці в умовах економічних циклів.
18. Особливості формування підприємницького середовища в Україні.
19. Сутність, функції та основні види податків.
20. Конкурентна політика держави в Україні та її ефективність.
21. Економічні функції держави у змішаній економіці.
22. Економічна теорія та економічна політика.
23. Недобросовісна конкуренція: причини та різновиди.
24. Монополізм як ринкова ситуація, умови його виникнення.
25. Олігополії, їх сутність та особливості.
26. Електронні гроші як перспективний засіб обміну.
27. Природні монополії та держава.
28. Державний бюджет як інструмент регулювання економіки.
29. Доходи як стимул розвитку суспільного виробництва.
30. Інноваційний процес як основа розвитку держави на сучасному етапі.
31. Глобальні економічні проблеми цивілізації.
32. Необхідність державного втручання в економічні процеси на сучасному етапі.
33. Сутність та види економічного зростання.
34. Грошово-кредитна політика як складова економічної політики держави.
35. Зовнішньоекономічна політика як складова економічної політики держави.

Система оцінювання та вимоги

ІНДЗ оцінюється у 15 балів за наступними критеріями:

15 балів – чіткість і послідовність викладення матеріалу у формі презентації, в повному обсязі володіє матеріалом та активно відповідає на питання учасників обговорення.

10 балів – порушена логічна послідовність представлення матеріалу презентації, частково володіє інформацією, участі у дискусії не бере, відповісти на питання без допомоги викладача не може.

5 балів – студент виконав ІНДЗ без презентації, участі у дискусії не бере, відповісти на

питання не може.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться в формі онлайн-тестування в синхронному або асинхронному

режимах.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчального курсу проводиться на останньому занятті модуля у вигляді тестування.

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Економічна теорія» є невід'ємною частиною освітнього процесу, спрямованою на поглиблення, узагальнення та закріплення знань. Вона включає такі основні види діяльності:

Підготовка до аудиторних занять передбачає опрацювання матеріалів пройдених лекцій для якісної роботи на наступних практичних заняттях.

Виконання практичних завдань передбачає застосування теоретичних знань для аналізу реальних ситуацій, розв'язання задач (мікро- та макрорівня), моделювання економічних процесів, оцінки господарської діяльності, розуміння ринкових механізмів, а також формування навичок економічного мислення та раціонального господарювання, що включає роботу з графіками, формулами та категоріальним апаратом.

Самостійне опрацювання тем. Вивчення окремих тем або додаткових аспектів дисципліни, які винесені на самостійне опрацювання згідно з навчальною програмою.

Підготовка до контрольних заходів. Систематична підготовка до всіх видів поточного та підсумкового контролю, включаючи модульні контрольні роботи та іспит.

Науково-дослідна робота (за бажанням). Участь у роботі наукових гуртків, підготовка доповідей для студентських конференцій, написання тез або статей.

Таблиця розподілу балів (1-й семестр, Екзамен)

Тема/завдання	Робота на практ./семінар. занятті	Самостійна робота	ІНДЗ	Всього
Модуль І				
Тема 1.	2	2		4
Тема 2.	1	1		2
Тема 3.	1	1		2
Тема 4.	1	1		2
Тема 5.	1	1		2
Модульна контрольна робота	5			5
Разом за І модуль	11	6		17
Модуль ІІ				
Тема 6.	2	2		4
Тема 7.	2	1		3
Тема 8.	1	1		2
Тема 9.	1	1		2
Тема 10.	1	1		2
Тема 11.	1	1		2
Тема 12.	1	1		2
Модульна контрольна робота	5			5
Разом за ІІ модуль	14	8		22
Модуль ІІІ				
Тема 13.	1	1		2
Тема 14.	1	1		2
Тема 15.	1	1		2

ІНДЗ			15	15
Підсумковий контроль (екзамен)	40			40
Разом за III модуль	43	3	15	61
Загальна кількість балів за семестр	68	17	15	100

До екзамену допускаються студенти, які виконали усі види робіт, передбачені навчальним планом. Підсумкова оцінка з дисципліни складається з двох складових: стартової (заходи поточного контролю, максимум 60 балів) та екзаменаційної (завдання на іспиті, максимум 40 балів).

7. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовується мультимедійне обладнання для проведення лекційних та практичних занять.

8. Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу здобувач освіти має регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття, активно працювати, своєчасно та якісно виконувати всі завдання для самостійної роботи та практичні завдання. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані у встановленому порядку. Курс передбачає дотримання принципів **академічної доброчесності**. Усі роботи (практичні, самостійні, контрольні) мають бути виконані самостійно. Виявлення плагіату, списування, фабрикації чи фальсифікації даних призведе до анулювання роботи з оцінкою «0».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичний супровід дисципліни це сукупність усіх навчальних і методичних матеріалів, які використовуються для викладання курсу.

10. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2019. 702 с.
2. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В.

Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.

3. Економічна теорія: практикум : навч. посіб. / А.В. Базилюк, Ж.В. Дерій, В.В. Концева І.О. Хломенко. Київ: Центр навч. літ., 2020. 312 с.
4. Політична економія: навч. посіб. / М.С. Бріль, О.М. Кліменко, І.Ф. Лісна та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 280 с.
5. Шевченко Л.С. Економічна теорія: навчальний посібник 2-ге видання. Київ: Право, 2019. 268 с.
6. Frydman R., Felps E.S. Rethinking Expectations: the Way Forward for Macroeconomics. Princeton: Princeton University Press, 2012. 309 p.
7. McConnell C.R., Brue S.L. Economics: principles, problems, and policies. Boston: McGraw-Hill; Irwin, 2008. 818 p.

Додаткові:

1. Горлач М.І. Економічна теорія: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2022. 532 с.
2. Кокарев І.В. Основи економічної теорії: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2020. 100 с.
3. Основи економічної теорії: підручник / А.А. Чухно, П.С. Єщенко, Г.Н. Климко та ін.; за ред. А.А. Чухна. Київ: Вища шк., 2017. 606 с.
4. Пилипенко Г.М., Пилипенко Ю.І. Економічна теорія. навч. посіб. М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 196 с.
5. Предборський В.А. Економічна теорія: підручник. Київ: Кондор. 2022. 492 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>.
3. Податкове законодавство, узагальнюючі консультації, анонс подій. URL: <http://sfs.gov.ua>.
4. Нормативно-законодавчі акти у державному секторі, підприємницької діяльності, міжнародні стандарти. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
5. Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. Періодичні видання НБУ. URL: <https://bank.gov.ua>.
6. Державна служба статистики. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.